

# Kamer der Volksvertegenwoordigers.

---

VERGADERING VAN 1 JUNI 1927.

---

- 1° Voorstel van wet om het wanbedrijf van familieverlating tegen te gaan (1);  
2° Wetsvoorstel betreffende de verlating van familie (2).
- 

## VERSLAG

NAMENS DE MIDDENAFDEELING (3), UITGEBRACHT DOOR  
DEN HEER VERACHTERT.

---

MIJNE HEEREN,

De wetsvoorstellen, waarover wij de eer hebben verslag uit te brengen, lasschen een nieuw wanbedrijf in onze strafwetten, namelijk het wanbedrijf van familieverlating.

Bij de lezing van deze documenten, kwam ons het oude spreekwoord voor den geest, dat nog immer heden ten dage zijne beteekenis heeft : *pessima respublica plurimae leges*.

Immers, indien men tot dergelijke beteugelingsmiddelen zijn toevlucht moet nemen om tot hun plicht te roepen degenen die zich onttrekken aan de natuurwet, welke bovendien nog gesteund wordt door de familiale orde en de kindernelieve, — degenen die hun geweten, de zedenleer, de menschelijke waardigheid en het eergevoel met de voeten treden, zelfs wanneer de burgerlijke gerechtigheid ten stelligste de verlaten kinderen beschermt, dan moet men bekennen, dat de samenleving zeer krank schijnt te wezen.

Anderzijds, kan men zich afvragen of, in wettelijk opzicht, het niet-naleven van eene verplichting die private belangen betreft, wel de bestanddeelen van een wanbedrijf in zich besluit. Immers, opdat er wanbedrijf bestaat, moet er een vast bepaald feit bestaan dat inbreuk maakt op de openbare orde met daarbij een schuldig opzet.

Het kwaad bestaat onbetwistbaar overal en breidt zich uit. Nu, in vele gevallen volgt daaruit ellende, onzedelijking, wangedrag, landlooperij, zelfs misdadigheid voor de ongelukkige slachtoffers der verlating, en over het algemeen vloeien er nieuwe lasten uit voort voor de openbare besturen. Dienvolgens is het een gevaarlijk kwaad in sociaal opzicht en brengt beroering in de openbare orde die op de familie steunt.

---

(1) Wetsvoorstel, n° 130 (B. Z. 1925).

(2) Id., n° 127 (B. Z. 1925).

(3) De Middenafdeeling bestond uit de heeren Hallet, voorzitter, Rubbens, Piérard, Van Hoeck, Van Dievoet, de Montpellier en Verachtert.

De verlating waarvan sprake doelt natuurlijk op de vrijwillige verlating, te zeggen op de vrijwillige weigering van onderstand, waarbij uitgesloten wordt de toevallige verlating die het geval is van heilkracht of van sommige omstandigheden welke den wil van hem, die onderstand verschuldigd is, beheerschen.

Het is wellicht niet overbodig enkele oogenblikken stil te staan bij hetgeen in andere landen op dit gebied werd gedaan.

Zooals in de Toelichtingen wordt gezegd, hebben de makers van de voorstellen een grondslag gevonden in de Fransche wet van 1924; zij hebben ze aangepast aan onze wetgeving, maar ze derwijze uitgebreid dat zij ook van toepassing komt op de zelfs meerderjarige afstammelingen, kinderen of kleinkinderen.

In Zwitserland, bevatten tal van kantonale wetten straffen tegenover degenen die in het onderhoud van hun echtgenoot en van hunne kinderen niet voorzien; sommige wetten treffen zelfs degenen die in het onderhoud der bloedverwanten in opgaande linie niet voorzien.

Het voorontwerp van het Zwitsersch Federaal Wetboek, van 1908, straft dengene die uit leeglooperij of wangedrag aan den plicht van onderhoud zijner familie te kort komt en dengene die, uit leeglooperij of wangedrag, niet de geldelijke tegemoetkomingen volbrengt, tot dewelke hij in rechten, als vader van een natuurlijk kind, werd verwezen.

In Engeland, wordt door de wet van 21 December 1908 met boete of gevangenisstraf gestraft de vader, moeder, voogd, die verwaarloozen hunne kinderen te huisvesten en te kleden.

Het Duitsch Strafwetboek (art. 361) straft dengene die, uit wangedrag, dronkenschap, slempenrij, zijne familie tot nooddrift brengt en deze verplicht, openbaren onderstand te vragen, evenals dengene die, over de middelen beschikkend, zijne verplichting van onderhoud niet naleeft en zijn gezin in zulken nooddrift brengt dat het bij den openbaren onderstand hulp moet vinden.

Artikel 419 van het Russisch Strafwetboek van 1903 straft alwie voeding of onderhoud weigert aan zijn in noodverkeerenden wettigen vader of wettige moeder, wanneer zijne middelen hem zulks toelaten. Dit artikel, evenals vele andere, schijnt in den Russischen warboel te zijn verzwonden.

Onderscheidene wetten, in de Vereenigde Staten, straffen degenen die verwaarloozen in het onderhoud te voorzien van hunne vrouw en wettige of natuurlijke kinderen (Staat Massachusetts, wet van 7 April 1885; Staat New-York, wetten van 3 Maart 1903, van 29 April 1904, wet van 8 April 1905; Staat Californië, wet van 3 Maart 1907; District Columbia, wet van 23 Maart 1906).

De wetgever heeft niet ten doel, de niet-betaling van eene burgerlijke schuld te bestraffen, maar wel het feit zelf van de familieverlating.

Zaak is het echter een klaren tekst te bezitten, die niets overlaat aan de willekeur van den rechter. Nu, het wanbedrijf van familieverlating is niet een alleenstaande daad, zooals b. v. de diefstal. Eerstgenoemde is het resultaat van een complex van opeenvolgende feiten, die verschillend zijn met elkaar.

Op welken stond is de daad of het feit genoegzaam gekenmerkt om strafbaar te zijn door de wet?

Volgens het voorstel Jennissen is diegene schuldig aan het verlaten van zijn familie, welke verwezen werd tot het verstrekken van een pensioen tot levensonderhoud en, wetens en willens, meer dan drie maanden laat verlopen zonder de verschuldigde bedragen te betalen.

Het schijnt nuttig te wezen aan dezen tekst, zooals het voorstel Carton de Wiart het trouwens doet, toe te voegen dat de genomen beslissing kracht van gewijsde moet hebben bekomen. Zoolang het inderdaad mogelijk is in beroep te gaan, schijnt het moeilijk den schuldenaar met gevangenzetting of geldboete te bestraffen, daar de verplichting niet op definitieve wijze opgelegd is.

Doch zelfs deze laatste tekst kan in de practijk tot moeilijkheden aanleiding geven.

Het slachtoffer van de verlating zal al de formaliteiten moeten vervullen van een procedure die dikwijls zware kosten veroorzaakt of — wanneer zij kosteloos is — steeds pijnlijk en gewoonlijk van langen duur is; het doel van de procedure is te bewijzen, met het oog op de toepassing der strafbepaling, dat het vonnis, ten voordeele van het slachtoffer uitgesproken, kracht van gewijsde heeft bekomen.

Wij vreezen dus dat in vele gevallen het hulpmiddel slechts een begoocheling weze. Het is waar dat de bedreiging alleen van een straf die tot de gevangenzetting kan reiken, vele wederspannige schuldenaars zal doen nadenken.

In een anderen gedachtengang, mag men niet uit het oog verliezen dat, volgens artikel 208 van het Burgerlijk Wetboek, het levensonderhoud slechts verstrekt wordt naar gelang van de behoeften van wien het eischt en van het vermogen van die het verschuldigd is.

Er bestaan rechterlijke beslissingen waarbij een pensioen voor levensonderhoud toegekend wordt aan personen die nog een zeker vermogen bezitten doch niet in zulke mate dat zij kunnen leven « volgens hun rang », zonder tot het uitgeven van hun kapitaal over te gaan. (Arrest van het Hof van Verbreking op 23 Februari 1898.)

Kan men zeggen dat de openbare orde belang heeft bij de regelmatige betaling van dit pensioen? Volgens ons moet er een werkelijke behoefte bestaan : die van een persoon welke recht heeft op een pensioen en gebrek lijdt. De strafrechter zal dit volgens de omstandigheden moeten uitmaken.

Wat de straffen betreft die dienen toegepast te worden, voorziet het voorstel Jennissen eene gevangenisstraf van acht dagen tot twee maanden en een geldboete van vijftig tot vijfhonderd frank of slechts eene van deze straffen. Het voorstel Carton de Wiart voorziet eene gevangenisstraf die drie maanden kan belooopen.

Bemerken wij dienaangaande dat artikel 360<sup>bis</sup> van het Wetboek van Strafrecht (wet van 15 Mei 1912) waarbij het verlaten van kinderen beteugeld wordt, geene zwaardere gevangenisstraf voorziet dan die van twee maanden, tenzij in uitzonderlijke gevallen. Het schijnt ons meer logisch den nieuwen tekst te doen overeenkomen met dien van artikel 360<sup>bis</sup>. Dezelfde opmerking geldt ten aanzien van de tweede alinea van het eerste artikel van het voorstel Carton de Wiart, waarbij bepaald wordt dat aan de vaders en moeders, veroordeeld wegens familieverlating de vaderlijke macht en hunne burgerrechten kunnen ontnomen worden.

Artikel 360<sup>bis</sup> voorziet dit verval van rechten niet.

Het voorstel Carton de Wiart voert een bijzondere rechtspleging in, die elk geding voor de boetstraffelijke rechtbank voorafgaat : het verschijnen van partijen voor den vrederechter om inlichtingen te verschaffen.

Sommigen hebben gevonden dat deze formaliteit overbodig is en gewoonlijk zonder uitwerking blijft : eene uitspraak van de burgerlijke rechtbank heeft iemand verwezen tot het verstrekken van een pensioen voor levensonderhoud; ondanks dit vonnis en ondanks de strafbepalingen die dezen persoon bedreigen in geval van het niet-nakomen der verplichtingen, laat hij meer dan drie maanden

verloopen zonder de verschuldigde bedragen te betalen. Mag men dan nog hopen dat een poging tot verzoening, vóór den vrederechter, een practischen uitslag kan opleveren ?

Wij veroorloven ons te doen opmerken dat het gezin de voornaamste grondslag van de Maatschappij is en dat familieverlating uitloopt op de ontbinding van het gezin; bedoeld wanbedrijf, dat uitteraard de familie aantast, moet met de omzichtigheid behandeld worden die geboden is in al wat het leven, de bescherming, de ontwikkeling en de eenheid van het gezin raakt. Ziedaar waarom het ons nuttig schijnt al de verzoeningsmiddelen aan te wenden die van zulken aard zijn dat zij den schuldenaar tot het inzien van zijn plicht kunnen terugbrengen. De schuldenaar zal trouwens, vóór den vrederechter, een laatste gelegenheid vinden om uitleggingen te verschaffen aangaande een weigering die men wellicht ten onrechte zal beschouwd hebben als een gewilde weigering en de kantonnale rechter, die wegens zijn functie zelf aangewezen is om den vrede te herstellen, zal in vele gevallen, door een kiesche tusschenkomst en wijze vermaningen, tot eene oplossing komen die de dwangmiddelen, in bedoelde voorstellen voorzien overbodig zullen maken.

Het voorstel Jennissen wijst de plaats aan die de wet in het Wetboek van Strafrecht zal innemen.

In het voorstel Jennissen is er geen sprake van de verplichting tot het verstrekken van een pensioen voor levensonderhoud aan de afstammelingen. De indieners hebben waarschijnlijk gedacht dat artikel 360<sup>bis</sup>, betreffende het verlaten van kinderen, een voldoende sanctie inhield. Er kunnen evenwel afstammelingen na den eersten graad bestaan en zoo men van gevoelen is dat er aanleiding is om de verplichting tot het verstrekken van een pensioen voor levensonderhoud van den grootvader door zijn kleinzoon, te bekrachtigen, dan moet men logischerwijze zulke verplichting van den grootvader jegens zijn kleinzoon ook bekrachtigen.

Wellicht is het niet overbodig te doen opmerken, dat een arrest van het Hof van Cassatie van 31 Januari 1927, beslist dat het verlaten van een kind dat zich in een behoeftigen toestand bevindt — hetgeen voorzien wordt in het eerste deel van artikel 360<sup>bis</sup> van het Wetboek van Strafrecht — niet kan gezegd worden van het eenvoudig niet-nakomen van een verplichting tot levensonderhoud. Hieruit volgt dus, dat de ouders zouden beschermd worden, daar waar het kind het niet zou zijn.

De Middenafdeeling keurt dus de eerste alinea goed van het eerste artikel van het voorstel Jennissen, wat de plaats betreft die door de nieuwe bepaling in het Wetboek van Strafrecht moet ingenomen worden.

Zij neemt insgelijks de eerste alinea aan van het voorstel Carton de Wiart, mits vervanging van de woorden « drie maanden » door de woorden « twee maanden » zooals in het voorstel Jennissen gezegd is, en mits toevoeging, na de woorden « of met slechts een dezer straffen », van de woorden « onverminderd, zoo daartoe termen zijn, de toepassing van meer strenge strafbepalingen ».

Zij stelt insgelijks voor, de tweede alinea te doen wegvallen aangaande het ontnemen van de vaderlijke macht en van de burgerrechten alsmede artikel 2 te behouden.

*De Verslaggever,*  
F. VERACHTERT.

*De Voorzitter,*  
MAX HALLET.

---

TEXTE PROPOSÉ  
PAR LA SECTION CENTRALE.

Proposition de loi concernant  
l'abandon de famille.

ARTICLE PREMIER.

La disposition suivante est ajoutée au Code pénal, dont elle formera l'article 391<sup>bis</sup> et le chapitre IX du titre VII sous la mention « De l'Abandon de famille » :

Sera tenue pour coupable d'abandon de famille et sera punie d'un emprisonnement de huit jours à deux mois et d'une amende de cinquante à cinq cents francs (50 à 500 francs) ou d'une de ces peines seulement, « sans préjudice s'il y a lieu, à l'application de dispositions pénales plus sévères », toute personne qui, ayant été condamnée par une décision judiciaire, passée en force de chose jugée, à fournir une pension alimentaire à son conjoint, à ses descendants ou à ses ascendants, sera volontairement demeurée plus de trois mois sans acquitter les termes de la dite pension.

Il pourra être fait application, en cette matière, des dispositions légales sur les circonstances atténuantes ainsi que sur la condamnation et la libération conditionnelles.

ART. 2.

Lorsqu'une personne débitrice d'aliments, dans les conditions prévues à l'article 1<sup>er</sup>, au profit de son conjoint, de ses descendants ou de ses ascendants est demeurée plus de trois mois sans acquitter les termes de sa pension, elle sera appelée devant le juge de paix à

TEKST DOOR DE MIDDEN-  
AFDEELING VOORGESTELD.

Wetsvoorstel betreffende de verlating  
van familie.

EERSTE ARTIKEL.

De volgende bepaling wordt toegevoegd aan het Strafwetboek, waarvan zij artikel 391<sup>bis</sup> zal uitmaken en hoofdstuk IX van Titel VII onder de vermelding « Van Familieverlating » :

Wordt voor schuldig gehouden aan familieverlating, mitsgaders gestraft met gevangenzetting van acht dagen tot twee maanden of met eene gelboete van vijftig tot vijf honderd frank (50 tot 500 frank) of met slechts een dezer straffen « onverminderd, zoo daartoe termen zijn, de toepassing van meer strengestraf bepalingen », alwie, veroordeeld geweest zijnde door eene in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak om een jaargeld tot onderhoud uit te keeren aan zijn echtgenoot, aan zijne afstammelingen of aan zijne bloedverwanten in de opgaande linie, meer dan drie maanden in gebreke is gebleven de termijnen van gezegd pensioen te kwijten.

In deze zaak kunnen van toepassing worden gemaakt de wettelijke bepalingen op de verzachtende omstandigheden en op de voorwaardelijke veroordeeling en invrijheidstelling.

ART. 2.

Wanneer een persoon die, in de voorwaarden voorzien bij artikel 1, onderhoudsmiddelen verschuldigd is aan zijn echtgenoot, aan zijne afstammelingen of aan zijne bloedverwanten in de opgaande linie, meer dan drie maanden in gebreke is gebleven de ter-

la requête de toute personne intéressée ou du ministère public, et ce, au moyen d'une lettre recommandée signée et adressée par le greffier avec accusé de réception.

Le juge de paix recueille les explications des parties et dresse du tout procès-verbal qu'il transmet au Procureur du Roi.

mijnen van zijn pensioen te kwijten, wordt hij door den vrederechter ontboden ten verzoeken van belanghebbenden of van het Openbaar Ministerie, en dit door middel van een aangeteekenden brief door den griffier geteekend en toegezonden met een bericht van ontvangst.

De vrederechter neemt de verklaringen van partijen af en maakt daarvan een proces-verbaal op, dat hij aan den Procureur des Konings overdraagt.

---

# Chambre des Représentants.

---

SÉANCE DU 1<sup>er</sup> JUIN 1927.

---

1<sup>o</sup> Proposition de loi concernant l'abandon de famille.

2<sup>o</sup> Proposition de loi tendant à réprimer le délit d'abandon de famille (1).

---

## RAPPORT

FAIT, AU NOM DE LA SECTION CENTRALE (2), PAR M. VERACHTERT.

---

MESSIEURS,

Les propositions de loi sur lesquelles nous avons l'honneur de faire rapport créent dans notre législation pénale un délit nouveau, le délit d'abandon de famille.

A la lecture de ces documents nous nous sommes rappelé cette pensée vieille de longs siècles mais toujours actuelle : *plurimæ leges pessima respublica*.

Car pour que l'on doive recourir à de semblables moyens de coercition afin de rappeler au devoir ceux qui se dérobent à une obligation imposée par la loi naturelle, par l'ordre familial, par la piété filiale, au mépris de la conscience, de la morale, de la dignité humaine et du sentiment de l'honneur, même lorsque la justice civile a proclamé expressément le droit des abandonnés à l'assistance et au secours, la Société nous paraît en effet bien malade.

On peut d'autre part se demander, au point de vue strictement légal, si le refus d'exécuter une obligation de l'espèce se rapportant en somme à des intérêts privés, renferme bien les éléments d'un délit. Pour qu'il y ait délit il faut en effet un fait précis qui porte atteinte à l'ordre public et il faut une intention coupable.

Il n'est pas contestable que le mal existe « partout » et qu'il s'étend. Or, dans bien des cas il entraîne la misère, la démoralisation, l'inconduite, le vagabondage, même la criminalité des malheureuses victimes de l'abandon et il crée généralement des charges nouvelles pour les administrations publiques. Dès lors, il est dangereux au point de vue social et il trouble l'ordre public qui repose sur la famille.

L'abandon dont il s'agit s'entend du reste de celui qui est volontaire, c'est-à-dire du refus intentionnel d'assistance ce qui exclue l'abandon accidentel

---

(1) Propositions de loi, nos 127 et 130 (S. E. 1925).

(2) La Section centrale, présidée par M. Hallet, était composée de MM. Rubbens, Verachtert, Piérard, Van Hoeck, Van Dievoet, de Montpellier.

résultant d'un cas de force majeure ou de circonstances qui ont dominé la volonté du débiteur de l'assistance.

Père, père, n'est-il pas sans intérêt de jeter ici un rapide coup d'œil sur ce qui a été fait en ce sens dans d'autres pays.

Ainsi qu'ils le disent dans les exposés des motifs, les auteurs des propositions se sont inspirés de la loi française du 7 février 1924. Ils l'ont adaptée à notre législation en élargissant en même temps son cadre de façon à la rendre applicable à l'abandon de descendants, enfants ou petits-enfants même majeurs.

En Suisse, plusieurs législations cantonales commencent des peines à charge de ceux qui ne subviennent pas à l'entretien de leur épouse et leurs enfants; d'autres frappent ceux qui ne subviennent pas à l'entretien des ascendants.

L'avant-projet du Code fédéral suisse de 1908, punit celui qui par fainéantise ou inconduite contrevient au devoir d'entretien de sa famille et celui qui, par fainéantise ou inconduite, n'acquiesce pas les prestations pécuniaires auxquelles il a été condamné en justice comme père d'un enfant naturel.

En Angleterre, une loi du 21 décembre 1908, punit d'amende ou de prison les père, mère, tuteur qui négligent de nourrir, loger, habiller et soigner leurs enfants.

Le Code pénal allemand (art. 361) punit celui qui par inconduite, ivrognerie, débauche, réduit sa famille au dénûment et l'oblige à s'adresser à l'assistance, de même que celui qui ayant des ressources n'exécute pas son obligation d'entretien et réduit sa famille au dénûment au point qu'elle est secourue par l'assistance.

L'article 419 du Code pénal russe de 1903 punit quiconque aura refusé des aliments ou l'entretien à sa mère ou son père légitimes dans le besoin alors que ses moyens le lui permettent. Cet article, ainsi que bien d'autres, paraît avoir disparu dans la tourmente.

Différentes législations des États-Unis punissent ceux qui négligent de subvenir à l'entretien de leur femme et de leurs enfants légitimes ou naturels (État de Massachusetts, loi du 7 avril 1885; État de New-York, lois du 3 mars 1903, du 29 avril 1904, du 8 avril 1905; État de Californie, loi du 3 mars 1907; District de Columbia, loi du 23 mars 1906).

Le but du législateur n'est pas de sanctionner le non paiement d'une dette civile mais le fait même de l'abandon de famille.

Mais il s'agit de posséder un texte précis ne laissant rien à l'arbitraire du juge. Or, le délit d'abandon de famille n'est pas un acte unique comme par exemple, le vol. Il résulte de faits complexes, variables et ordinairement successifs. A quel moment est-il suffisamment caractérisé pour que la loi puisse le frapper?

La proposition Jennissen tient pour coupable d'abandon celui qui ayant été condamné à fournir une pension alimentaire sera volontairement demeuré plus de trois mois sans en acquiescer les termes.

Il nous paraît sage d'ajouter à ce texte, ainsi que le fait du reste la proposition Carton de Wiart, que la décision intervenue doit être passée en force de chose jugée. Aussi longtemps, en effet, que le recours est ouvert il paraît exorbitant de punir d'amende ou de prison le débiteur dont l'obligation n'est pas définitivement établie.

Mais même ce dernier texte peut encore dans la pratique donner lieu à des difficultés.



En effet la victime de l'abandon aura à remplir toutes les formalités d'une procédure souvent coûteuse ou — si elle est gratuite — toujours pénible, et généralement assez longue, aux fins d'établir, en vue d'une sanction pénale, que le jugement obtenu par elle est passé en force de chose jugée.

Nous craignons donc que dans bien des cas le remède ne soit illusoire. Il est vrai que la seule menace d'une peine qui peut aller jusqu'à l'emprisonnement fera réfléchir bien des débiteurs récalcitrants.

Dans un autre ordre d'idées il ne faut pas perdre de vue que d'après l'article 208 du Code civil les aliments ne sont accordés que dans la proportion du besoin de celui qui les réclame et de la fortune de celui qui les doit.

Il existe des décisions judiciaires accordant une pension alimentaire à des personnes possédant encore une certaine fortune mais insuffisante pour leur permettre de vivre « selon leur rang » sans attaquer leur capital. (Arrêt de Cassation du 23 février 1898.)

Peut-on dire que l'ordre public est intéressé au paiement régulier de cette pension? A notre avis il doit s'agir d'un besoin réel, c'est-à-dire de la situation d'un ayant droit à la pension qui se trouve dans le dénûment. Le juge pénal aura à apprécier selon les circonstances.

En ce qui concerne les peines à appliquer, la proposition Jennissen prévoit un emprisonnement de huit jours à deux mois et une amende de 50 à 500 francs ou une de ces peines seulement. La proposition Carton de Wiart va jusqu'à trois mois d'emprisonnement.

Faisons observer à ce sujet que l'article 360<sup>bis</sup> du Code pénal (loi du 15 mai 1912) qui punit l'abandon d'enfant ne commine pas une peine supérieure à deux mois, si ce n'est exceptionnellement. Il nous semble plus logique de mettre le texte nouveau en concordance avec celui de l'article 360<sup>bis</sup>.

La même observation s'applique à l'alinéa 2 de l'article 1<sup>er</sup> de la proposition Carton de Wiart stipulant que les pères et mères condamnés pour abandon de famille pourront être privés de la puissance paternelle et de leurs droits civiques.

L'article 360<sup>bis</sup> ne prévoit pas cette déchéance.

La proposition Carton de Wiart instaure une procédure spéciale préalable à toute poursuite devant les tribunaux correctionnels : la comparution des parties devant le juge de paix, aux fins d'explications.

D'aucuns ont considéré cette formalité comme inutile et généralement inopérante. Un jugement civil a condamné quelqu'un à fournir une pension alimentaire; malgré ce jugement et malgré les peines qui le menacent en cas d'inexécution, il demeure plus de trois mois sans acquitter les termes. Peut-on encore espérer qu'une tentative de conciliation devant le juge de paix puisse avoir un résultat pratique?

Nous nous permettons de faire remarquer que la famille est la base essentielle de la Société, que l'abandon a pour résultat sa dissociation, que le délit en question qui touche par essence à la famille doit comporter les ménagements qu'impose tout ce qui intéresse sa vie, sa protection, son développement, son unité et sa cohésion. Voilà pourquoi il nous paraît opportun d'épuiser tous les moyens de conciliation qui sont de nature à ramener le débiteur dans la voie du devoir. Celui-ci trouvera, d'autre part, devant le juge de paix une dernière occasion pour s'expliquer au sujet d'un refus qui a été considéré peut-être à tort comme intentionnel et le magistrat cantonal, pacificateur par ses fonctions même, parviendra dans biens des cas par une intervention délicate et de sages

exhortations à une solution qui rendra superflus les moyens de coercition prévus dans les propositions en question.

La proposition Jennissen indique la place que la loi occupera dans le Code pénal. Il n'y est pas question de l'obligation alimentaire vis-à-vis des descendants. Les auteurs ont sans doute pensé que l'article 360<sup>bis</sup> concernant l'abandon d'enfants constitue une sanction suffisante. Mais il peut y avoir des descendants au-delà du 1<sup>er</sup> degré et si l'on estime qu'il y a lieu de sanctionner l'obligation alimentaire d'un petit-fils à l'égard de son grand-père, il faut logiquement sanctionner celle du grand-père vis-à-vis de son petit-fils.

Peut-être n'est-il pas inutile de faire remarquer qu'un arrêt de cassation du 31 janvier 1927 décide que l'abandon d'enfant dans le besoin que prévoit la partie initiale de l'article 360<sup>bis</sup> du Code pénal, ne peut s'entendre de la simple inexécution d'une obligation alimentaire. Il s'ensuit donc que les parents seraient protégés dans des cas où l'enfant ne le serait pas.

La section centrale se rallie donc à l'alinéa 1 de l'article 1 de la proposition Jennissen quant à la place que la disposition nouvelle occupera dans le Code pénal.

Elle se rallie également à l'alinéa 1 de la proposition Carton de Wiart, sauf à remplacer les mots « trois mois » par « deux mois » comme dans la proposition Jennissen, et à ajouter après le mot « seulement » la phrase suivante : « sans préjudice s'il y a lieu, à l'application de dispositions pénales plus sévères ».

Elle propose la suppression de l'alinéa 2 quant à la privation de la puissance paternelle et des droits civiques et le maintien de l'article 2.

*Le Rapporteur,*  
F. VERACHTERT.

*Le Président,*  
MAX HALLET.

---

**TEXTE PROPOSÉ  
PAR LA SECTION CENTRALE.**

**Proposition de loi concernant  
l'abandon de famille.**

**ARTICLE PREMIER.**

La disposition suivante est ajoutée au Code pénal, dont elle formera l'article 391<sup>bis</sup> et le chapitre IX du titre VII sous la mention « De l'Abandon de famille » :

Sera tenue pour coupable d'abandon de famille et sera punie d'un emprisonnement de huit jours à deux mois et d'une amende de cinquante à cinq cents francs (50 à 500 francs) ou d'une de ces peines seulement, « sans préjudice s'il y a lieu, à l'application de dispositions pénales plus sévères », toute personne qui, ayant été condamnée par une décision judiciaire, passée en force de chose jugée, à fournir une pension alimentaire à son conjoint, à ses descendants ou à ses ascendants, sera volontairement demeurée plus de trois mois sans acquitter les termes de la dite pension.

Il pourra être fait application, en cette matière, des dispositions légales sur les circonstances atténuantes ainsi que sur la condamnation et la libération conditionnelles.

**ART. 2.**

Lorsqu'une personne débitrice d'aliments, dans les conditions prévues à l'article 1<sup>er</sup>, au profit de son conjoint, de ses descendants ou de ses ascendants est demeurée plus de trois mois sans acquitter les termes de sa pension, elle sera appelée devant le juge de paix à

**TEKST DOOR DE MIDDEN-  
AFDEELING VOORGESTELD.**

**Wetsvoorstel betreffende de verlating  
van familie.**

**EERSTE ARTIKEL.**

De volgende bepaling wordt toegevoegd aan het Strafwetboek, waarvan zij artikel 391<sup>bis</sup> zal uitmaken en hoofdstuk IX van Titel VII onder de vermelding « Van Familieverlating » :

Wordt voor schuldig gehouden aan familieverlating, mitsgaders gestraft met gevangenzetting van acht dagen tot twee maanden of met eene gelboete van vijftig tot vijf honderd frank (50 tot 500 frank) of met slechts een dezer straffen « onverminderd, zoo daartoe termen zijn, de toepassing van meer strengestraf bepalingen », alwie, veroordeeld geweest zijnde door eene in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak om een jaargeld tot onderhoud uit te keeren aan zijn echtgenoot, aan zijne afstammelingen of aan zijne bloedverwanten in de opgaande linie, meer dan drie maanden in gebreke is gebleven de termijnen van gezegd pensioen te kwijten.

In deze zaak kunnen van toepassing worden gemaakt de wettelijke bepalingen op de verzachtende omstandigheden en op de voorwaardelijke veroordeeling en invrijheidstelling.

**ART. 2.**

Wanneer een persoon die, in de voorwaarden voorzien bij artikel 1, onderhoudsmiddelen verschuldigd is aan zijn echtgenoot, aan zijne afstammelingen of aan zijne bloedverwanten in de opgaande linie, meer dan drie maanden in gebreke is gebleven de ter-

la requête de toute personne intéressée ou du ministère public, et ce, au moyen d'une lettre recommandée signée et adressée par le greffier avec accusé de réception.

Le juge de paix recueille les explications des parties et dresse du tout procès-verbal qu'il transmet au Procureur du Roi.

mijnen van zijn pensioen te kwijten, wordt hij door den vrederechter ontboden ten verzoeken van belanghebbenden of van het Openbaar Ministerie, en dit door middel van een aangetekenden brief door den griffier geteekend en toegezonden met een bericht van ontvangst.

De vrederechter neemt de verklaringen van partijen af en maakt daarvan een proces-verbaal op, dat hij aan den Procureur des Konings overdraagt.

---